

Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesület

Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesület (EMGE) június havi marosvásárhelyi közgyűlése útmutató esemény volt a magyar életben. Hazai méretekben páratlan arányú tömegfelvonulásán a felszabadult keleti országrészek egész gazdatársadalma – a Székelyföld gazdakörei teljes létszámban vagy legalább népes csoportokkal, az észak-erdélyiek és királyhágó-mellékiek kiküldötteikkel és vezetőikkel együtt – részt vett. Ez a megmozdulás Erdély gazdasági élete, maga a falu volt; s ezáltal már ki is lépett egy szervezet közgyűlésének jelentőségéből, országos méretűvé növekedett, elvi súlyt kapott. A kormányzat is ezt nézte, amikor öt taggal és népes kísérettel ment el egy gazdasági egyesület elnökválasztó gyűlésére; tudta, hogy ott a felszabadult Fél-Erdély egész magyarságának gazdasági rendjeivel találkozhatik.

Mi az EMGE? Feleletül egy tömör mondatot idézünk *Teleki Béla*, a sorban tizedik elnök marosvásárhelyi székfoglaló beszédéből: „Ez az egyesület száz év óta változatlanul *gazdatársadalmi szervezet, népnevelési intézmény, érdekvédelmi szerv és az erdélyi mezőgazdaság szaktestülete*”. Ennél kifejezőbben nem lehetne összefoglalni: mi az EMGE önmagában, és mi nekünk. Az alapító *Teleki Domokos*, az újjászervező *Mikó Imre* és a kisebbségi helyzet következményeit felismerő *Szász Pál* vonala töretlenül folytatódik *Teleki Béla* munkájában, s így az egyesület, amely a megszállás idején „egy kisebbségi nemzet szervezete s az ország legnagyobb gazdasági testülete” volt (*Teleki Béla*), most ugyanakkora hittel és hozzáértéssel, megsokszorozódott lehetőségekkel és feladatvállalással végzi az erdélyi magyar gazdasági élet szervezését.

Mi azonban nemcsak teljesítményben és jövődöntésként számolunk, de szeretjük a dolgok elvi oldalát is nézni. Mit jelent az egyetemes magyarság ügyének, hogy az EMGE népi szervezet, érdekvédelmi gazdatömörülés és falunevelő mozgalom?

Az élet legkülönbözőbb területein ma gyakran találkozunk egy elharapódzó tünettel, az *államosítás* kiterjesztésével. Amennyire szükséges, hogy az állam — legfelsőbb ellenőrzési jogán – bizonyos közösségi tevékenységek terén éberrel gyakorolja a szükséges mértékű irányító és helyreigazító beavatkozást, ez a „közbeszólás” egyebütt éppen olyan rejtett veszedelmeket hordozhat magában. Az állami beavatkozás úgyszólván csak a világháború után lépett a szabadelvű felfogás helyébe, az eltelt két évtized mégis elég volt kiütéseinek felfedezésére; bizonyossá vált: némelyek azért kérnek állhatatosan mindenütt államosítást, hogy a nemzet

egyetemére háríthassák a feladatokat és a felelősséget. A sikeres áthárítás erkölcsileg kényelmessé, szellemileg tunyává teszi a terhétől így mentesült közösséget, satnyulásra ítéli az eleven társadalmi erőket: a kezdeményező szellemet, hagyományőrzést, a társadalom önfenntartó ösztönét, életbátorságát.

De a legkényesebb feladatok megoldása sem kívánja meg következetesen mindenütt az államosítást. Finom politikai tapintattal rendelkezőknek nem kell külön arra is rámutatnunk, mennyivel bölcsebb dolog, ha – mint az EMGE roppant szervezési munkája esetében is – az állam *nem közvetlenül* maga, hivatalok létesítése és az iratgyártás megkockáztatása árán közelíti meg egy egész országrész magyarságának gyökérvizsgálatait, *hanem közvetve* végzi el ugyanezt a munkát: a társadalmi erők bő felfakadásából külön erre a célra létesült szervezkedést bízta meg, irányítja és ellenőrzi, támogatja és számadásra szólítja. Az állam így lesz összetartó aranyfogalattá a nemzetté tudatosult társadalom minden felbuggyanó képességének, lehetőségekben rejlő értékének.

Az EMGE azonban nemcsak az állami mezőgazdasági közigazgatás és a gazdasági társadalom viszonyának helyes megszabására nyújt példát, hanem rámutat arra is, hogy a parasztság társadalmi megszervezésének van más módja is, mint amely osztályalapon kísérel meg a magyar parasztság tömörítését. Akik ezen az úton haladnak – minden jószándékuk ellenére – nem látják vagy nem is figyelik, hogy a magyar parasztság – éppen úgy, mint Erdély földművelő rendje nem osztály, hanem maga is bonyolult rétegződésű, vidékenként a népiség történetéből is jól megmagyarázhatóan más összetételű, öncélúan berendezkedett társadalom. Ez a mozgalom, amikor osztállyá szorítaná össze a parasztságot, – társadalomlélektani törvényszerűség szerint – két nem kívánt gyümölcsöt érlel: először szembefordítja a parasztságot a magyar társadalom osztálybéllyegekkel megsütögetett polgári és értelmiségi rétegeivel, nemkülönbön a birtokososztállyal; másodszer pedig, ha az osztályszemlélet támaszairól fessegetnek társadalmi kérdéseket, a bomlás csírái hullanak a parasztságba is, mert a parasztság felfedezi belső egyenetlenségeit, s fontosabbnak véli előbb azokkal „számolni le”.

A széles paraszttársadalom így szertedarabolódik, ereje elforgácsolódik.

Az osztállyá minősítés, ha a parasztság vállalja, egyrészt leköti a parasztság belső erőit, figyelmét elvonja kérdéseinek helyes felismerésétől, másrészt szükségtelenül ellenérzéseket gerjeszt, amikor társadalmi szerkezeti kérdések vágányára tolja a vitathatatlanul gazdasági és gazdaságpolitikai függő ügyeket; lebontást tesz meg az alkotás feltételévé, viadalokat rendez sürgős gátkötés helyett. Legsúlyosabb következménye talán mégis az (s ez dönti dugába is), hogy félrelöki az útból, vagy védekezésre szorítva ellenségévé teszi mindazt, aki – bár két karját szívesen ajánlaná munkára – „osztály szerint” nem tartozik a parasztságba.

Az EMGE szervezési elve homlokegyenest ellenkezik ezzel, mert *hivatásrendi* nézőpontból tekint a magyar mezőgazdasági termelés alaptényezőit jelentő birtokcsoportokra; *foglalkozást* lát bennük s ezért szervezi és szervezheti egy szinten, egy táborba; *érdekeket* lát, a magyar gazda érdekeit, amelyek elsőrendű nemzeti érdekek s minden *védelmet* megérdemelnek. Az egyes birtokcsoportok – a kisgazdán át le a törpebirtokosig, az egyholdas, két tehenes magyarig megkapják mind benne, amire szükségük van; amióta *Szász Pál* szélesre tárta az EMGE kapuit, a kiscgazdák özönnel nyomultak be a szervezetbe, s ma a nép sajtójának tudja az egészet és jogosan, hiszen maga alkotja, megtalálja benne érdekeinek védelmét,

fejlődésének szellemi és anyagi feltételeit. Európa még a gondolatig sem jutott volt el a testületi államszervezésben, amikor nálunk, az EMGE-ben, már a leg-szélesebb hivatásszervezet, a legáltalánosabb magyar foglalkozást folytató erdélyi emberek tömörülete készen állott.

Az EMGE Erdély sajátos társadalmi, szellemi és földbirtokviszonyaiból sarjadt ki, terebélyesedett el. Itt, ahol a gazdaságnak, főként az erdő- és mező-gazdaságnak ekkora nemzetpolitikai céljai és feladatai vannak, nélkülözhetetlenül szükséges, hogy gazdasági életünk kitűnően működő gépezete – mint az EMGE – közvetlenül kapcsolódjék a dolgok gyökerébe: népbe, földbe, termelésbe. Az EMGE hajszálpontos munkájának titka abban van, hogy éppen e gyökértényezők összefogása hívta létre, tartotta fenn, ragaszkodik hozzá ma és kívánja továbbfej-leszteni, az egész magyar életközösség példás szolgálatára.

PARAJDI INCZE LAJOS